

Preek

Zondag 14 augustus 2016, 10.00 uur – 9^e van de zomer

Voorganger: ds. Bert de Wit

Lezing uit het Oude Testament: Jeremia 23:23-29

Lezing uit het Nieuwe Testament: Lucas 12:49-56

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

'Huichelaars!' – zegt Jezus. Jullie kunnen wel het weer voorspellen door naar de wolken te kijken – 'hoe kan het dan dat jullie deze tijd niet kunnen duiden?'

Jezus gedraagt zich vandaag niet echt als 'onze lieve Heer'. Je zou hem niet herkennen in het stukje dat we hebben gelezen. Hij zegt van die rare dingen: Hij is gekomen om vuur te ontsteken op aarde! '...en wat zou ik graag willen dat het al brandde!' Hij komt geen brandjes blussen! Hij wil de zaak niet sussen. 'Denken jullie dat ik gekomen ben om vrede te brengen op aarde?' Mooi niet: 'verdeeldheid kom ik brengen'.

En denken jullie dat ik voor één Europa ben? 'Alle Menschen werden Brüder'? Nee hoor: het wordt ruzie in de tent. Vaders, moeders, zonen en dochters – van de warme en de koude kant – allemaal zullen ze tegenover elkaar komen te staan.

Dit zegt Jezus tegen zijn twaalf leerlingen.

En dan draait hij zich om en zegt hij tegen de menigte die hem volgt: 'Huichelaars!' 'Hypocrieten', staat er in het Grieks. Dat kun je ook vertalen met 'schijnheiligen'.

Jezus is helemaal niet aardig voor de mensen. Waar hebben ze dat aan verdiend?

Het concrete verwijt is dat ze wel in staat zijn om het weer te voorspellen, door te letten op de wolken en de wind, maar dat ze niet 'deze tijd kunnen duiden'.

Wat moet je met zo'n verwijt?

Ik vind het wel verontrustend.

In de afgelopen weken heb ik beide dingen geprobeerd. Ik heb geprobeerd de weersverschijnselen te duiden. Dat is niet zo moeilijk met 'Buienradar' en 'Weeronline'. (Hoewel het af en toe wel erg wisselvallig was.) Maar ik heb ook geprobeerd om deze tijd te duiden. Want er is zoveel schokkends gebeurd de laatste tijd.

Wij waren nog maar één dag in Frankrijk, toen reed die vrachtwagen over de boulevard in Nice. En het hield niet op – ik hoef het niet allemaal op te rakelen. Dan kun je vergetelheid zoeken in de sportzomer – de Tour de France en de Olympische Spelen – maar daar word je op den duur ook niet vrolijk van. Je kunt je ook proberen te verdiepen in het nieuws. In IS, djihadisme, Syrië, Turkije, Libië, Erdogan en Poetin, de Brexit, het vluchtelingenvraagstuk, Frankrijk en Duitsland en nu weer oplopende spanningen in de Krim tussen de Russen en Oekraïne...

Het is zoveel.

Er is zoveel aan de hand: hoe kan een mens dat duiden? En wat betekent dat dan: 'duiden'? Wat levert dat op? Kun je dan de toekomst voorspellen? Zoals je door te letten op de wolken en de wind het weer kunt voorspellen?

Waarom ben je een 'huichelaar', als je wel het weer kunt voorspellen maar niet de toekomst?

Waarom noemt Jezus de mensen 'huichelaars'? Daar moet iets aan de hand zijn.

Je moet de verhalen uiteraard lezen in hun verband. Als je het hele boek van Lucas leest dan zie je, dat Jezus op het moment dat hij dit zegt op weg is naar Jeruzalem. Vanaf hoofdstuk 9 vers 51 is Jezus op weg naar Jeruzalem, om daar het Paasfeest te vieren – Pesach. En we weten hoe

dat feest voor Jezus afliep. Jezus liep zijn einde tegemoet. Hij zou in Jeruzalem worden gevangen genomen en gekruisigd. Maar dat is pas over tien hoofdstukken. Op dit moment loopt een menigte mensen achter hem aan. En die mensen noemt Jezus 'huichelaars'.

Dat roept de vraag op waaróm die mensen achter hem aanlopen. Wat verwachten die mensen van Jezus? Zijn het echte volgelingen – zoals de twaalf leerlingen, die bereid waren om alles achter te laten en de weg van Jezus te gaan? Of hebben ze heel andere motieven? Jezus noemt hen 'schijnheilig'. Ze hebben volgens hem verkeerde motieven. Ze zien iets in Jezus wat hij niet is. Ze verwachten iets van Jezus wat hij niet zal brengen. En Jezus neemt dat de mensen kwalijk. Zij houden zichzelf voor de gek. Ze draaien zichzelf een rad voor de ogen, zoals de leugenachtige profeten waartegen Jeremia tekeer gaat. (Want ook in het Oude Testament is de HEER niet al te vriendelijk vandaag.)

Hoe erg is het als mensen zichzelf voor de gek houden? En waarom is dat huichelachtig, of schijnheilig? Waarom maakt Jezus zich daar zo boos om?

Misschien ziet Jezus het al aankomen: over een tijd zullen diezelfde mensen die nu achter hem aanlopen als een leger van enthousiaste supporters zich tegen hem keren en roepen: 'Kruisig hem!' Weg met hem!

Dat gaat zo gemakkelijk.

Ik las een stukje over het twitteraccount van Kim Polling. Die is met judo in de eerste ronde uitgeschakeld. Eerst werd ze aangemoedigd door enthousiaste volgers, maar daarna werd ze uitgescholden voor rotte vis. Volgers op Twitter – dat zijn geen echte volgelingen. Dat is een menigte met meningen. Maar die meningen zijn goedkoop en makkelijk. Zeker als de volger anoniem blijft. Dan kan die allerlei verwijten spuien zonder daarop aanspreekbaar te zijn. Dan blijft die zelf buiten schot. En dat is laf en hypocriet en schijnheilig en goedkoop.

Maar daar doen wij natuurlijk niet aan...

Is hier iemand die wel eens anoniem scheldt op twitter of facebook?

Zie je wel, daar doen wij niet aan. Wij zijn niet zo als de menigte die achter Jezus aanloopt.

Althans, dat maken wij onszelf wijs. En daarmee draaien wij onszelf een rad voor de ogen. Dat is onze manier van huichelen.

Want Jezus verwijt de mensen niet dat zij hem anoniem uitschelden, of zo. Hij verwijt hen dat zij hun tijd niet kunnen duiden, terwijl zij dat wél kunnen.

'Hoe kan het dat jullie deze tijd niet kunnen duiden?'

Zij hebben alles wat nodig is om te kunnen duiden. Ze kunnen toch ook aan de atmosfeer zien wat voor weer er komt? En wij in onze tijd kunnen dat nog veel beter. Wij zijn heel goed in het duiden van verschijnselen. We hebben middelen en media in overvloed. Dus, het verwijt van Jezus raakt ook ons. Misschien wel sterker dan de mensen die hem toen volgden.

De menigte die Jezus volgde hield zichzelf voor de gek door in hem iets te zien wat hij niet was. Ze volgden hun eigen dromen en valse verlangens. Misschien zagen ze in hem een wonderdoener, een soort artiest die mensen kon amuseren met sterke staaltjes.

Of ze zagen in hem een rebel, iemand die zei wat zij dachten en dacht wat zij zeiden.

Of ze zagen hem als de Messias - een koning die alles goed zou maken. Zo'n leider als Donald Trump van zichzelf zegt dat hij zal zijn.

Hij zal de Romeinen verdrijven – vreemdelingen het land uit.

Hij zal zorgen voor een overvloedige oogst – de economie herstelt zich.

Hij zal de zieken genezen – de gezondheidszorg wordt goedkoper.

En hij zal de vijanden verslaan – eindelijk vrede op aarde.

De vraag aan ons is wat wij in Jezus zien. Wat verwachten wij van hem?

Wij die proberen onze tijd te duiden: zien wij iets van Jezus? Herkennen wij de weg van Jezus in onze tijd? Zijn messiaanse weg?

Wij willen graag zien dat alles goed gaat. En – laat ik voor mijzelf spreken – ik zoek God daar waar het goed gaat. Waar mensen weer genezen van een ziekte.

Waar je ouders pas sterven op hoge leeftijd na een prachtig leven.

Waar je kinderen gezond zijn en vrolijk door het leven gaan.

Waar iedereen te eten heeft en mensen lief zijn voor elkaar.

Waar de zon schijnt – daar is God.

Niet op die boulevard in Nice.
Niet in de angst van een demente vrouw.
Niet bij het kind op de intensive care.
Niet tussen de puinhopen van Aleppo.

Maar als je zo zoekt, dan kom je niet verder dan: 'Waar is God?' Als ik Gods aanwezigheid alleen wil zien in voorspoed en geluk, dan zie ik Hem op een gegeven moment niet meer. Dan raak ik God kwijt. Als ik van God alleen mooi weer verwacht, dan houd ik mijzelf voor de gek. Als ik alleen in een god kan geloven die het mij naar de zin maakt, dan ben ik een schijnheilige en een huichelaar. Dan roep ik heel verontwaardigd uit: 'Hoe kan God toelaten dat er zoveel ellende is...!' Terwijl ik zélf toelaat dat er zoveel ellende is.

Ik zit naar de Olympische Spelen te kijken en maak me druk om al die Nederlanders die verliezen, terwijl het mij koud laat dat er dit jaar al bijna 3000 mensen zijn verdronken in de Middellandse Zee, omdat zij het rijke en veilige Europa wilden bereiken.

Als dat niet schijnheilig is!

In plaats van 'waar is God!' zou ik moeten vragen: 'Waar ben ik?'

Die menigte is er misschien nog niet aan toe, maar in de kleine kring van zijn leerlingen laat Jezus zich kennen. Aan hen maakt hij bekend wat zij van hem kunnen verwachten. Jezus brengt geen vrede, maar verdeeldheid.

'Vanaf heden zullen vijf in één huis verdeeld zijn: drie tegen twee en twee tegen drie'.

Daar zit een verwijzing in naar het volk van Israël. Het huis van vijf: de vijf boeken van Mozes – het gaat om het volk van de Thora, van de mensen die de weg van God kennen. Die weg van God brengt scheiding teweeg. Niet omdat het Gods wil is dat mensen ruzie maken, maar omdat het onderscheid aan het licht komt. De één wil die weg wel gaan en de ander niet. Dat zie je ook waar Jezus verschijnt: de één wil hem volgen en de ander niet. En dat kun je ook persoonlijk zo beleven: iets in jou wil Jezus volgen en iets in jou verzet zich tegen hem. Dan zit je in een crisis. Je beleeft een innerlijke strijd.

Dat is niet leuk, maar het is niet verkeerd. Want je kunt er gelouterd uitkomen. Zo'n crisis is als het vuur waar Jezus over spreekt. Een vuur dat louterend werkt, dat het afval verbrandt en het goud uitzuivert.

De weg van Jezus gaat door die crisis heen. Hij noemt die crisis in deze tekst 'een doop'.

'Ik moet een doop ondergaan...'

En dat is een verwijzing naar zijn dood. De dood is de ultieme crisis.

Dat is wat anders dan het einde. De dood is niet het einde.

De weg van Jezus gaat door de dood heen. Het verhaal van Lucas loopt uit op Pasen.

'Godzelf vertaalt de duisternis in eindelijk eeuwig licht'.

Als je in dat licht onze tijd probeert te duiden, dan kom je Christus overal tegen. Niet alleen in zonneschijn, ook in de regen. Niet in het geluk alleen, ook in de eenzaamheid. Niet alleen in het leven, ook in het sterven. Want Hij is niet alleen een God van dichtbij, Hij is ook een God van ver – spreekt de HEER.

Amen.